

BIELARUS

Byelorussian Newspaper of North America

Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE

Address in U.S.A.: BIELARUS, 401 Atlantic Avenue Brooklyn 17, N. Y.

Address in Canada: Byelorussian Canadian Alliance

524 St. Clarence Avenue Toronto 4, Ont.

Subscription \$ 4.00 yearly.

БЕЛАРУС — Беларуская газета Паўночнае Амёрыкі
Выходзіць месячна. Рэдагуе Калегія.
Выдаюць: Беларуска-Амёрыканскіе Задзіночаныне
й Згуртаваныне Беларусаў Канады.
Выпіска зь перасылкаю — 4 дал. на год.

УГОДКІ АДНАЕ ФІКЦЫ

Дваццаць гадоў таму, у самым дзеяне змагання з гітлерцаамі, кампарты даваліся мабілізацца нацыянальна-патрыйчына пачуцці беларускага народу. Дзеля гэтага Вярхоўны Савет СССР, а тады й Вярхоўны Савет БССР, пастаўлі дацаць беларускес канстытуцыйні пункт 16-А. У ім сказана: „Беларуская Савецкая Сацыялістичная Рэспубліка мае права ўступаць у непасрэдныя зносіны з замежнымі дзяржавамі, заключаць з імі пагаднінны амемнавацца двойматычнымі й консульскімі прадстаўнікамі”.

Шаснадццаты гадоў пазней, у 1960 годзе, Міністэрства Замежных Справаў БССР выдала зборнік дакументаў пад загалоўкам: „Беларуская ССР у международных отношэннях. Международные договоры, конвенции и соглашения Белорусской ССР с иностранными государствами”. Глянямь, як у сувязі з гэтых дакументаў выглядае двойматычны амемнавацца дзейнасць беларускага савецкага ўраду.

Зборнік „Беларуская ССР в международных отношэннях” мае больш за тысічу бачынак. Тут сабраныя тэксты тых міжнародных канвэнцыяў, да якіх далаўчылася ё Савецкая Беларусь пасля таго, як сталася сібрам З. Н. Далучэніне да міжнародных канвэнцыяў, у шмат якіх выпадках было, відаць, больш спрэвай вонкава-прастыжковай фармальнасці, чымся жыццёвай нацыянальнай патробы. Гэтак, у 1956 годзе БССР, як маючы мора, далаўчылася, прыкладам, да „Канвэнцыі аб адчыненым моры”, да „Канвэнцыі аб мінімальным веку дапушчэння падросткаў на работу ў якасці грузчыкаў вугальня ці качагараў у філіё”, а таксама да „Канвэнцыі аб змаганні з гандлем лядзьмі й эксплюатаціі прастытуційнікамі”.

Ці ёсьца што-небудзь пазытыўнага ў далучоні да таіх канвэнцыяў? Пазытыўнае тут хіба тое, што ў міжнародным дакумэнтце фігуруе Беларуская рэспубліка.

Чым-жака карысным і канкрэтным, апрача падпісання канвэнцыяў, зімлілася яшчэ Міністэрства Замежных Справаў БССР працягам 20-цігадовага перыяду? Як выяўляецца, БССР не ўхаўдзіла ні ў якіх двухбаковых умовах. Адзінае, што ў гэтых сонсе было зробленое, — гэта беларуска-польскае пагадненіне 1944 году што да рэпат-

НАЦЫЯНАЛЬНЫ НАЗОУ АМЭРЫКИ

Назоў „Задзіночаныя Штаты” (United States) афіцыйна быў прыняты ў 1776 годзе, калі амэрыканскія калёніі змагаліся за сваю незалежнасць. Перад выхукам Амэрыканскай Рэвалюцыі красавіку 1775 году кожная калёнія тварыла адзінку пад Брытанскай Каронай. З выхукам вайны, аднак, амэрыканскія патрэты началі ўжывацца назоў „Задзіночаныя Калёніі” (United Colonies).

Правадыры Задзіночаных Калёніяў, сабраўшыся на Другі Кантынэнтальны Кангрэс у Філадэльфіі, што стаўся цэнтральным урадам трываліцаў калёніяў, праклямаралі задзіночаныне гэтых калёніяў у рэзолюцыі з 7-га чырвена 1775 году, і пастанавілі, што „калёніі ёсьць” Болыш пашыранымі астасілі назовы „Задзіночаныя Калёніі”, якія мае быць заменены на будучыню назовам „Задзіночаныя Штаты”.

У ранніх гадох гэтага краю ўжываліся назоў „Задзіночаныя Штаты Паўночнай Амэрыкі”, але, хаця ў больш дакладны, ён ніколі не здаваў шырокай папулярнасці. Болыш пашыранымі астасілі назовы „Задзіночаныя Штаты Амэрыкі”, „Задзіночаныя Штаты”, „Амэрыка”, „Штаты”, а таксама скарацчыны „ЗША” (USA). Пабеларуску мы найчасцей ужываем „Задзіночаныя Штаты Амэрыкі”, часам „Задзіночаныя Гаспадарствы Амэрыкі” (ЗГА), бо слова „гаспадарствы” гэтым словам значаннем прагавядзе ангельскаму слову „states”.

КАМУ ПАТРЭБНАЯ РЭГАБІЛІТАЦЫЯ?

У савецкай прэсі, а таксама і ў эмігранцкай, часта падаюцца факты рэгабілітацыі загубленых пры Сталіне людзей. Ведама, звышчаліса ў першую чаргу людзі зданій шыя, вартасцінай шыя — людзі ў лепшым значанні гэтага слова. Бытых, што адмайлоўваюцца боскасці і людзкасць, бацькоўскую ў братнюю пашану, прайдуць і справядлівасць, чэсць і сумленне, беларуская мова абазначае словам *нелюдзь*. І калі ў савецкай прэсі гэтая рэгабілітацыя разглядаецца, як дабра-дзеяства камуністычнае партыі, дык гэта само відне. Дзіўным, аднак, выдаеща, калі часамі подобную апданку дае прэса, якай не ўхавадзіць у вябася бальшавіцкага кантролью, інакш гаворачы, свабодная прэса.

Ці патрэбная рэгабілітацыя людзей, якія ёсць жыцьцё ададалі за людзку чэсць, прайдуць і лепшую долю народной і аб якіх у суродзічай захавалася съветская памяць, якія мучанікі за волю народную? Якое злачынетва ці якай прама абцяжвае іх? Супраціў бальшавіцкага падвалішчы, на якога можна бытоб паказваць пальцам, адводзячы ўгавору народу ад запрадукных злачынцаў. Шмат у каго ўжо даўно паўставала пытнаны: дзе ж бальшавікі возьмуть гэтага „казла аду-пушчэння”, на якога можна бытоб паказваць пальцам, адводзячы ўгавору народу ад запрадукных злачынцаў?

Аднак знайшлі хутка ѹточнікі, што за-праўднага ворага народу — свайго „гнязільнага друга, правадыра, бацьку” і настайніка... роднага Сталіна”. Гэта ён расстрэльваў няяніх у падвалах НКВД, мароziў на падвалішчах жыцьця?

Бальшавіцкая рэгабілітацыя падобная да таго-ж іхнага падступнага асвятынчанія, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Але-ж сталінскія канцэнтрацыйныя ліжыўва ѹ падступнага, як і ўсю партыя бальшавіцкую прапаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Але-ж сталінскія канцэнтрацыйныя ліжыўва ѹ падступнага, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

Дык гэта рэгабілітацыя такая, як і ўсю партыю бальшавіцкую пропаганду. Можа цяперашніх тыранаў, што разам із Сталінім вынішчылі дзесяткі міліёнаў людзей ды ўсю падладчую сабе зямлю злылі няянінай крывёю, пачало мучыць сумленне?

АГУЛЬНЫ СХОД СЯБРОЎ БАЗА АКРУТІ НЬЮ ЁРК

Старшынём Управы Ньюёрской Акругі Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньці сп. Д. Клінцівічам быў скліканы 14 чырвеня сёлета Агульны Гадавы Перавыбарны Акруговы Сход БАЗА Акругі Нью Ёрк. Не зважаючы на свячасовы афіцыйны папярэджаны ў прастэты на Сходзе старшыні Галоўнай Управы БАЗА д-ра Ст. Станкевіча, Сход ад самага пачатку праводзіўся ў войтрай супірочнасці із Статутам БАЗА, пастановамі апоснінга Кангрэсу БАЗА й Інструкцыя Галоўнай Управы БАЗА з 15 чырвеня 1963 г. у справе сябровства БАЗА ў сябровскіх складак. Апрача сяброву БАЗА, на Сход быў пакліканы ў атрымалі права голасу на толькі не сябры БАЗА, але ў людзі, што першы раз звязаліся ў будынку Беларускага Грамадзкага Цэнтра ў Брукліне.

У сувязі з гэтым вялікая бальшыня сяброву БАЗА асьветчыла аб незаконнасці Сходу, пакінула яго, дамагаючыся склікання паўторнага Сходу ў правядзенія яго згодна з Статутам БАЗА і ўспомненымі пастановамі й Інструкцыяй.

Гэты паўторны Сход быў скліканы бальшыней сяброву Акруговай Управы БАЗА на дамаганье бальшыні сяброву арганізацыі ў на даручэніе Галоўнай Управы БАЗА на 27 чырвеня 1964 году.

Ад імя Акруговай Управы БАЗА Сход адкryў сп. Расціслау Гарошкі, які сцьвердзіў прысутнасць на Сходзе пераважаючай бальшыні сяброву. Тады быў выбраны Прэзыдым Сходу ў складзе д-ра Уладзімера Набагеза — старшыні, сп. Антона Шукелойца — віц-старшыні ў сп. Янкі Ніхёнка — сакратара.

Пасля кароткай дыскусіі быў прыняты парадак дня Сходу, запрапанаваны сябрамі ўступаючай управы. Далей паасобныя сябры Управы й Рэзвізійнай Камісіі пайнфармавалі аб дзейнасці Управы за папярэднюю кадэнцыю, у сувязі з чым разгарнулася дыскусія. Было адзначана цэлі рад недахопа ў дасмолешній грамадзкай і арганізацыйнай дзейнасці. Спасярод дасягненій беларускай ньюёрскай калёні быў паддакрынуты асабліва дасягненіні ў галіне дзейнасці беларускага сыботнага школы пад кіраўніцтвам культурно-асьветнага рэфэрэнта сп.н. Зінайды Станкевіч. Былі таксама высокія дасягненія Танцавальнай Групы ЗВМА пад кіраўніцтвом сп.н. Алі Орса-Романо.

У новую Акруговую Управу БАЗА бальшыней галасу быў выбраны: д-р Уладзімер Набагез — старшыня, сп. Антон Шукелойца — віц-старшыня, сп.н. Вольга Запруднік — сакратар, сп. Расціслау

Гарошкі — скарбнік, сп.н. Зінайды Станкевіч — культурна-асьветніца разфэрэнт, д-р Янка Станкевіч і сп. Барыс Данілук — заступнікі, першы ў справах культурнай дзейнасці, а другі ў справах выдавецтва.

У Рэзвізійнай Камісію ўвайшлі: сп.н. Натальля Орса, сп. Франціш Кушаль, сп. Янка Ніхёнак і сп. Валентын Міцкевіч.

Наапошку Сход грунтоўна працьскутаваў плян працы на будзінню. Было выказанае агульнае пажаданье больш актыўізація і пашырэнне культурнай дзейнасці, скліканы систэматычны інфармацыйны сходы з мэтаю прызначэння да грамадзкай працы як найбліжшага кола сяброву арганізацыі, систэматычна падтрымліваць свой друкаваны ворган газету „Беларус” ды наагул праводзіць усікія мерапрыемствы дзеля ахаплення дзейнасці шырока грамадзтва.

Сябра БАЗА

Фрагмент сцэнічнага абрэзка „Як вясна прыйшла” ў выкананні вучняў Беларускай Сыботнай Школы ў Нью Ёрку

Фото В. Грыцына

З ГІСТОРЫІ СМАЛЕНІШЧИНЫ

Пад гэткім назовам д-р Я. Станкевіч прачытаў у нядзель 24 траўня сёлета рафэрат на памяшчаньні Беларускага Грамадзкага Цэнтра ў Брукліне.

Пасля агульнага нарысу найранейшай гісторыі Смаленішчыны ў іншых усходнія беларускіх землях, сяняння ўжо зусім абруслых, дакладчык зрофэраваў колькі навуковых працаў аб Смаленску ў Смаленішчыне, што выйшлі ў Савецкім Саюзе.

Рэфэрат быў зладжаны Культурным Рэфэрэнтам Акруговай Управы БАЗА ў Нью Ёрку.

галоўнае, каб дзеци не забывалі Таго Добрата Нябеснага Настаўніка, які ўспамагаў нас у часе нашае працы ў школе ў сяняння цешынца супольна з намі..

Звонка пракацілася Многае Лета ўсім тым, што працавалі на карысць супольнае справы — узгаданьня маладога пакаленія.

Самадзейнасць у залі была падпярэджана прамовай кіраўнічкі школы сп.н. З. Станкевіч. Была паддзеная кароткая справа здача з працы школы, падсумаваныя вынікі працы, выказаныя меркаваны на будзінню. За добрае наведваньне школы ў вельмі добрыя посыпехі вучні заслугоўваюць поўнага прызнання, як і хны бацькі за ста-

га боку на прэміі ўмі Янкі Купалы паэтика Эўдакія Лось і малады, але вельмі здольны ў арыгінальны паэта Рыгор Барадулін. У галіне прозы выйшлі ў 1962 годзе такія выдатныя творы, як раман Уладзімера Каракевіча „Нельга забыць”, раман Аляксея Кулакоўскага „Сустрочы на ростанях” ды зборнік аповесыця і алавяданіні ў падзагоўкам „Барвы раннія восені” здольнага ў цікавага маладога пісьменніка Барыса Сачанкі. Але ўсе пералічаныя тут аўтары час-часом выломліваліся спад ціску партыйных дыrektyvaў у літаратуре ў межі аднаго пісьменніка так, як ім дыктувалася іхнае творчэ сунмельне. Асабліва часта ў творах гэтых пісьменнікаў заканаліся беларускія нацыянальныя праблемы зусім на духу русыфікаторскай палітыкі камуністычнай партыі. Гэта, відаць, і было прычынай, што ніводзін з іх не ўдастоіцца стацца літурэатам Купалаўскай ці Коласаўскай прэміі.

Якія-ж літаратурныя ідэялічныя якасці сёлетніх літурэатаў — паэта Сяргея Дзяргайгай й Каствусі Кірэнкі ды пісьменнікаў Янкі Брылы і Ваціла Быкава — агуровілі іхнае адзначэніе літаратурнымі прэміямі? Адказ на гэтае пытаньне дае ўжо рэдакцыйны артыкул газеты „Літаратура і Мастацтва”: „Не прыхараўшаныне жыцця і не калупаныне ў вадмоўных фактага, а чеснай прафесіі, высокай партыйнай прафесіі павінна быць душою сянянняшніх літаратуры”.

Ставіць такое партыйнае вымаганьне ад пісьменнікаў, артыкулу ўсё-ж сцывярджаць, недастатковасць пракіненне літаратараў у глыбіні сучаснасці, павярхоне знаёмства з лепшым у сянянняшнім дні”. А артыкул канчаецца горкім дакорам пад ардынам геных літаратараў: „Даўно чаеке мадаль на новых Карачагініх, а іх ўсё яшчэ няма. Даўно чаеке народ узънёслых масавых песен, а яны зьяўлююцца такімі...“

Так, савецкія паэты ў пісьменнікі засмакавалі хоць трохі свабоды

у выяўленыні сваіх творчых задумай, пачуцця і думак. А таму яны на так ахвотна вяртаюцца цяпер у няволю бяздушнае партыйнае

добрае волі: прыяцеляў школы, школнікаў, бацькоў і настаўнікаў — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі

— так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі

— так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі

— так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі

— так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі

,БО Я ШКОЛУ НАШУ РОДНУЮ ЛЮБЛЮ”

Настаўнікі ў вучні Беларускай Сыботнай Школы ў Нью Ёрку

Пятрусеўч верш „Роднае Любле”, Дуня Кулініч верш „Неман” Якуба Коласа, Юрка Рагуля верш А. Паўловіча „На начлезе” Граў на акардыеўне Юлікі Мярляк („Люблю наш край” і „Польку Янку”).

Наступна вучні ўшанавалі сваі настаўнікі, падзякавалі ім за працу і падыгрывалі падаркі. Словы падзякі з вуснай дзяцей былі цэнзай, кранаючай сэрца, заплатай настаўнікам.

За супольнымі сталамі (шматлікімі сталамі, бо некалькі разоў дастаўлянімі) з багаславенствам Уладыкі Васіля частаваліся абедам, пяялі песьні, а потым гулялі пад гукі акардыеўну сп-ра Жыгаловіча, якому на гэтым месцы ю хочацца падзякаваць за супрацоўніцтва ў таікі зычлівія дачыненіі да нашае школы. Вялікая грамада людзей

Старэйшыя вучні Беларускай Сыботнай Школы ў Нью Ёрку танцующы Лявоніху

добре волі: прыяцеляў школы, школнікаў, бацькоў і настаўнікаў — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

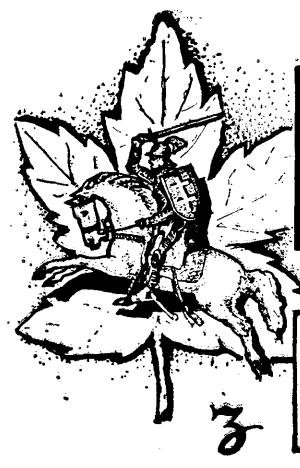
Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

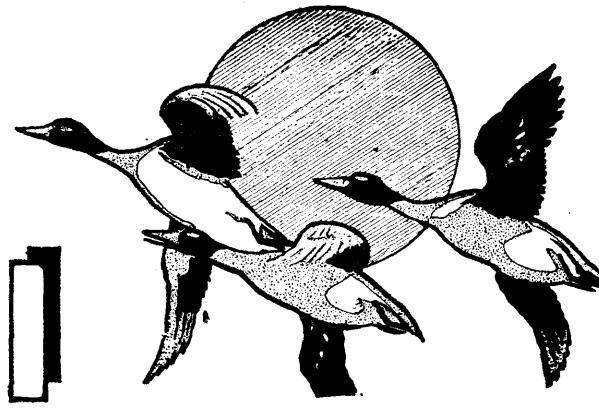
Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

Няхай чытачы дарује мі за гэты малую дыгрэсю: калі пры нагодзе розных дыскусіяў у справе школы ўзмодеяць наставнікі — так згодна і ўрачыста адзначала дасягненіі школы, пазытыўная дасягненіі ў важнай праблеме ўзгадавання маладога змены.

ВЕСТКІ КАНАДЫ

ДЗЕСЯЦЬ ГОД СЪЯТАРСТВА АИЦА МІХАЛА

Ведамы шырокаму колу Беларусаў Пайночнае Амэрыкі сваёй съятарской і грамадзкай дзейнасцій прат. а. Міхал Мацукеўч ніядайна адзначыў дзесяцігодзьдзе свайго съятарства. Беларусы Канады цешацца, што ў васобе а. Міхала знайшлі гарачага патрыётуту духовага аплякуна. Дык як на грэх, ведамы ў Канадзе пашкіўльны лісток у красавіковым нумары спрабаваў наядным хвалышам ачарніць а. Міхала ѹ зъесці на мішті ягоныя вялікія заслугі. Таму вартага праглядаць узапраўды цярністыя шляхі, пройдзены а. Міхалам у ягоным імкнені да высокай мэты, каб дакладна ўвайці сабе, кім ён узапраўды ёсьць.

Яшчо будучы ў Ангельшчыне, у гэтым часе сп. Міхал Мацукеўч насыці зь ідэяй стацца съятаром, каб несці духовую апеку суродзікам на чужыне. Прыехаўшы ѹ жнівені 1951 году ў Канаду, ён асёу у Таронта, дзе ўладзіўся на фізічную працу. Але не прыйшло ѹ двухмесяці, як сльняншы Юбліяр, западзіўшы трохі грошай, падаўся ў Вініпэг на Духоўную Семінарью імя сьв. Уладзімера, у якой праучыўся тры гады. Гэныя гады ня былі лёгкімі. У часе вакацыяў прыходзілася цяжка працаўца, каб пражыць ды аплаціць за навуку.

2-га чырвяна 1954 году а. Міхал быў высьвячаны ў сан дыякана, а 6-га чырвяна таго-ж году Мітрапаліт Вініпэгу і Іасе Канады Іларыён рука палажыў яго ў сан ёрэя. І ўжо ѹ чырвени а. Міхал вярнуўся настала ў Таронта, каб сядзіць місіонерам Беларусаў весьці рэлігійную і грамадзкую дзейнасць. Тут 4-га верасеня 1954 г. пры Беларускім Доме была яго стараннем пры выдатным падтрыманні сп.-ва Марты Н. Пітра Слаўкаў ды іншых заснаваная паraphвія имя сьв. Кірылы Тураўскага, а 21-га лістапада адбылося ўрачыстае высьвячэнне ўладыкам Васілём собскага капліцы.

М. Козыр

ЗАПІСКІ ЯЎХІМА КРАЙНЯГА

VI

Некалі ў Ленаксе, нашым беларускім цэнтрам на Канаду й Антарье, вельмі нашумела „вайна на кангрэсе міру”. Гэтак назвалі тую падзею мясцовыя газеты. У той час, як тое адбывалася, я калупаўся з бабай у французскім вінаградніку ў Эльзасе, і туды рэча „вайны на кангрэсе міру” не далацела, дык і ня ведаў-бы, каб аднаго разу не пасуліў мне паслухаць пра мінулу гісторыю беларускага жыцця ў Канадзе кум Яўтух. Сядзел мы, нерайнуючы, як калісь на бацькайшчыне, на маёй прызыбе. Толькі-ж тут гэта на прызыбе, а выгодныя алюмініевыя, абцягнутыя палатном, креслы. Як казаў той кум, вудзілі піва й ператрасалі старую трасянку. Трава ўжо плясалася ўверх, гудзелі першыя мухі ѹ іншыя авадні, а на палосках у маёй агародніка зеляней мох рознага варыва.

Кум Яўтух, пакуль прыйшоў да тай „вайны”, пачаў закідаць зводдадлі, ад самых пачаткаў „беларускага руху”.

— Трапіў, братка ты мой, я сюды, — кажа ён, — як нікагуткі з нашых яшчэ на было. Упякалі, каб іх немач, на фарму, вілы мне ў руки ды ўзівайвай. Як сівет завязалі. А ты знаеш-жа: як чалавек готуўкі набадзяўся, дык дзе-ж гэта ўседзець? Цягне мяне ад тога гною у людзі. Хоць ты гвалт кречы, мужкінія пускаіць. Але пасля трох месяцаў вырваўся я ўсё-ткі ды ѹ прыяжджаю ў Ленакс. Думаю-ж сабе так: калі дзе ў Канадзе нашы людзі ёсьць, дык гэта напэўна тут. На першага наткнуся ў гатоўлі. Гляджу, сядзіць за столом ураднік, расейскую газету чытае. Пытаюся

з гэна гасу а. Міхал. Ягоныя актыў-насьць і поспехі былі заўважаныя ўладыкам Васілём, які ў верасні 1958 году ўзвеў яго ў Нью Ёрку ў сан пратаярэя.

Ахвярнасць і заслугі а. Міхала ўмоюць чаніца і паraphвіяне. Яны ўштодзі належна ўшаноўваюць дзень ягоных імянін, і прыносяць яму падарункі. Яны-ж годна адзначылі ў наядзелю 25 чэрвеня сёлета ѹ дзесяцігадовы юбілей Ягонаса съятарства супольнымі абедамі у замі Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтра. Тады-ж падарылі яму паraphвіяне дыван на падлогу ѹ працьвівітам „Многае Лета”. На заканчэнні ўрачыстасці выступіў Юбліяр з прыгожай прамовай, у якой дзякаўяў усім за вялікую ўвагу да яго. Астаецца ѹ нам пажадаць Даўтнаму Юбліяру шмат год добрага здароўя, шчасця ѹ далейших поспехаў.

Xv. Пр.

НА ЦАРКОУНЫМ СЪЯВІЦЕ ў РУМЫНАЎ

У суботу 20-га чырвяна адзіна румынская паraphвія ў Таронце (на Бродвю ля Джырарда) съяткавала 10-годзьдзе свайго існаванія. На гэтае съявіці былі запрошаныя ѹ беларускія прадстаўнікі. З Румынамі ў Таронце нашы арганізацыі ѹ пасабныя людзі даўно супрацоўнічаюць; яшчэ ѹ 1949 г. гэтае супрацоўніцтва пачалася ў АБН. Таму ў Беларусы да Румынаў, а тых да іх ідуць як да сваіх старых сяброў.

Архіпіскап Валер'ян (Трыфа) з Эзэртруту на наладжаным прыняці ѹ румынскай паraphвіяльнай залі доўга гаварыў і аб перспэктывах поспеху экумонічнага руху і аб проблемах Румынскай Праваслаўнай Царквы.

Румынскіх Паraphвіянаў вітаў зь іхным юбілеем старшыня Таронта сп-р П. Гізванс. Ад Беларусаў выступаў сп. К. Акуць.

Нашай таронцкай паraphвіи Сьв. Кірылы Тураўскага спаўніца сёлета восенью таксама 10 гадоў ад

заснаванія. Вартада нашых сябров Румынаў узяць добры прыклад і наладзіць юбілей больш шумны, чымся звычайна паraphвіяне быўлі прывыклі рабіць да гэтага часу.

Нацыянальная съявіці ў Таронце съяткующа амаль беззаганна; там асноўны напіскі кладзеца на масавы ўздел людзей і палітычны эфект. Праект новага съцнгу Канады

У Канадзе прыгатаўляюцца да змены дзяржкаўнага съцнгу. Праект новага съцнгу адлюстроўвае тры кляновыя лісты, два для абедзівых заснавальніц канадскай нацыі — ангельскай і французскай, і адзін для новых імігрантаў што ўсцяж уліваюцца ў канадскую нацыю. Тры лісты чырвоная колеру на белым фоне зь сінімі стацьцявімі палосамі адлюстроўваюць канадскайскуе мотто — ад мора да мора.

мнене мусіць чалавек ці не пайсотні. Адны гавораць, а другія падтруніваюць, навет фашыстамі называюць. Некаторыя здалёк аж на лаўкі ўскарабкаўся, каб гэтага „фашыстага” пабачыць. Каб вас не мач, як успомню цяпер, дык далі боў страшнавата было. Але цэлы вішчайшы...

— Дык, кажаш, пазнаў закарпацкіх, вылынскіх і гродзенскіх?

— Самы зброд, ядроні іх палку. Ня чуў, каб хто пабеларуску гаварыў. У іх ці Беларус ці Ресеец, дык гэта „ўсёраўно рускі”. От і гавары ты зь імі. Такое-ж гэта ўсё заводзганае балышавіцкай заразай, такое ўсёмае, што языка доброма чалавеку шкода зь імі мазоліца. Асінавым калом прауды ім у галаву дала-б. А рыхтавалісь мы добра. Ты, што плякітныя дошкі ці палотны ладзілі, дык дабіралі дручкі такія, каб паздараваць, каб можна было добра па якой чырвонай цвёрдалобіцы смалінушу у выпадку чаго.

Перад мітынгам, за якую гадзіні ці раней, народ пачаў съязджаць над Ноўлан хол, дзе камуністычны кузуркі спаўзліся і дзе гэты замарац меў выступаць. Пазыбравалі ўсе: і Беларусы, і Буйгеры, і Украінцы, і Прыбалтыкі, і Славакі, Мадзяры, Грузіны, Армяне, Казакі ды іншыя. Так запрудзілі цэнтар гораду, што ні праісці ці прайхадзіць. Паліціці чалавекі сядзілі на вуліцах, дык гэтыя сачылі сядзяці за парадкам сачылі да ды ўсёраўна рады не далі.

Камуністы, каторыя спазыліся, якім гэты праісці ў сярэдзіне. Як пачаў іхні „прадсіціль” гаварыць, дык яны адрэзілі яго высьвістайлі, а як гэтыя мясцовыя паліцікі дырзілі на вуліцу муциць. І от яны — знаеш што? — давай съцнгу на свой мітынг гэту самага, набралася. Не агледзіўся, як каля

пачаўся летні сэзон жыцця арганізацыяў Таронта й ваколіцаў. Гэтым разам выперадзілі ўсіх Ашаваўцы. Іхня „Самапомач” наладзіла ў наядзелю 21-га чэрвеня сёлета першы пікнік на фарме сп-ра Хадкевіча відзеў. На маёўцы было вельмі людна. Супольны абед на зялёной траве ў цяньку прыспорыў ўзделнікаў, а пасля ѹ заспакоіў іх апэтыт. За гэта, вядома, дзякаўцаў трэба нашым ашаваўским гаспадыням. Присутныя на пікніку людзі мелі магчымасць аглядаць і майстэрства нашых танцораў. Група моладзі, гэтым разам (прафесія, калі памылося — М. К-р) зарганізавана супольна сп. сп. Мікалаевам і Кіркам, пад гукі музыкі сп. сп. Б. Лішчонка выканала ў наядзелічных вопратках „Ляўоніху” ѹ „Крыжаком”. За гэта атрымалі яны добра ѹ працяжнае брава.

Моладзь пасля ѹ заспакоіўся. Тады-ж падарылі яму падлогу ѹ працьвітам „Многае Лета”. На заканчэнні ўрачыстасці выступіў Юбліяр з прыгожай прамовай, у якой дзякаўяў усім за вялікую ўвагу да яго. Астаецца ѹ нам пажадаць Даўтнаму Юбліяру шмат год добрага здароўя, шчасця ѹ далейших поспехаў.

Сёлета, як чуваць, лёнданскі аздзедзел ЗБК маніцца наладзіць свой гадавы пікнік дзеўся ля Кічэнэру. У тым баку многа нашых суродзічаў, і вартада іх уцягнуць біліжай у наша арганізацію. Сёлета ѹ працяжнае брава.

Моладзь пасля ѹ заспакоіўся. Тады-ж падарылі яму падлогу ѹ працьвітам „Многае Лета”. На заканчэнні ўрачыстасці выступіў Юбліяр з прыгожай прамовай, у якой дзякаўяў усім за вялікую ўвагу да яго. Астаецца ѹ нам пажадаць Даўтнаму Юбліяру шмат год добрага здароўя, шчасця ѹ далейших поспехаў.

Сёлета, як чуваць, лёнданскі аздзедзел ЗБК маніцца наладзіць свой гадавы пікнік дзеўся ля Кічэнэру. У тым баку многа нашых суродзічаў, і вартада іх уцягнуць біліжай у наша арганізацію. Сёлета ѹ працяжнае брава.

M. K-р

••••• TORONTO INSURANCE SERVICE
Найстарэйшая агенцыя ўсіх відаў асекурацыяў
як аўта, агонь, жыццё й г. д.

PHILIP BOMBIER and SON, LTD.
1366 Dundas St. West — Toronto, Ont.
LE 2-6433 LE 2-5833
Гаворыць пабеларуску

••••• 1110 DUPONT ST., TORONTO FREE ESTIMATES
GENERAL REPAIRS
LEON'S AUTO SERVICENTRE SHELL SERVICE STATION
Specialist in COLLISION WORK — FRONT END ALIGNMENT
Slavic languages spoken
LEON TRELÀ, Owner BUS.: LE. 3-5162 RES.: LE. 2-4071

шапляявіць, дык падняціся вялікі вэрхал, як на цыганскім рынку ўсёроўна. Нехта калі папусціць якім сырым, дык яму праста на самыя грудзі, мусіць ці ѿ ўсталінскі залаты мэдаль.

Тут ужо, братка ты мой, і пачаўся. Шчапаліся. Калі тыа там у сярэдзіне сабе, дык мы знадворку дадайшт штурмаваць дзіверы. Паліція ледзь уходзіла. Войка была мусіць гадзіну, калі на болей. Я стаяў недалёка ад дзівераў. Дабраўся да іх у самы разгар, але ѹ сядзіну гэтыя гадаў ў паліціяты на пусцілі. А адтуль нашых выкідаюць. Пашылі аздынаваць. Што ты зробіш? — іх замала было, каб адвараніца, як гэта чырвоная шаранча наслада. Дык мы давай тут гэтых камуністых, што на дверы, хрысьціц. Пашылі ў руках было. Мне самому таўхялі дасталося, але-ж і я на некаторых раштках сваім кругленькім кіём праехаў. Ядроні іх, чырвоныя балышавіцкія морды, але-ж і даў дык даў. Дык я на ўгледзі, калі міне паліція з іншымі ў каталажку ўпіхнула, а там як бітком набіта. Ноч перасядзілі ў холаднай, а заўтра на суд.

— І што? Засудзілі?
— Дзе там! — усъмініўся кум Яўтух. — Толькі судзьдзя папярэдзілі вуснае даў ды на волю пусціць.

— І што з таго кангрэсу выйшла?

— Вялікі пашык, братка ты мой. Лічы, што разагнай. Толькі газеты любаваліся гэтай падзеяй. От ужо-ж і расьпісалі.

— Дык вы можа гэтым зрабілі для камуністых большую пралаганду, а сябе паганьблі?

— Зусім не, — запярэчыў горача кум. — Яны дзясятаму заказалі „прадсіціль” гаварыць, дык яны адрэзілі яго высьвістайлі, а як гэтыя аўтагароджаны Сталіным рыхты выйшаў на сцэну, каб сваю лухту

ДВАЦЦАТЫЯ УГОДКІ БКА Ў НЬЮ ДЖЭРЗІ

Усьлед за Дэтройтам Задзіночанне Беларускіх Вэтэранаў у Нью Джэрзі годна адзначыла дваццатыя ўгодкі арганізацыі Беларуское Краёве Абарони. Святкаваньне гэтых угодкаў адбылося ў невялікім гарадку гэтага штату Саут Рывэрс у нядзелью 31 травеня сёлета. У святкаваньні масава прынялі ўдзел Беларусы самога Саут Рывэрса, сунднягі Нью Брансвіку і аколіца.

Урачыстасць пачалася а 10-й гадзіне раніцы Божаю Службаю ў парахвільной царкве Жыровіцкай Божай Маці ў Гайланд Парку. Божую Службу ў Паніхіду па загінутых героях адправіў адмыслова прыбылы з Нью Ёрку Яго Высоцкі — праасвяцічнства Архіпіскап ВАПЦарквы Васіль у суслужэнні настаяцеля парахві тіфра. пратаярэя. Сыцілан Войтэнкі ў протадыякана а. Юрага Абрамскага. У часе Службы Уладыка Васіля скажаў глыбока патрыятычнае казанье.

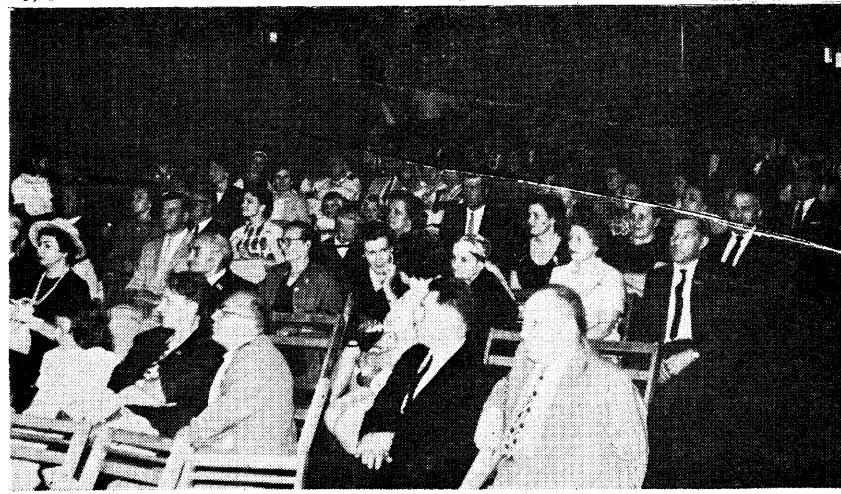
Другая частка ўрачыстасці — акадэмія адбылася таго-ж дні па паўдні ў Саут Рывэрса. Пасля адкрыція амэрыканскага нацыянальнага гімну, Акадэмію адчыніў старшыня аддзелу Згуртавання Беларускіх Вэтэранаў у Нью Джэрзі сп. Сяргей Гутырчык, ён-же ў старшыня мясцовага аддзелу БАЗА. У гаражных словамах ён падчыркнуў важнасць угодкаў, запрапанаваў ушанаваць памяць загінутых за Бацькаўшчыну герояў устанавінем і хвілінаю цішыні ў передаў слова для дакладу галоўным старшыні Згуртавання Беларускіх Вэтэранаў і быламу галоўнакамандуючаму БКА генэралу Ф. Кушалю.

У сваім дакладзе ген. Кушаль падрабязна нарысаў усю гісторыю Беларуское Краёве Абарони ад ейнага заснаванья ў пачатку сакавіка да эвакуацыі з Беларусі перад падвойным балышавіцкім наступам у канцы чэрвеня — пачатку ліпеня 1944 году. Дакладчык з асаблівым націкам падчыркнуў сабатаванье ў розныя перашкоды з боку Немцаў у арганізаціі гэтага паважнага зародку беларускіх збройных сілаў. Гэтае сабатаванье ўсталася галоўнай прычынай таго, што трагедыя, якой закончылася існаванне БКА.

На мамонт гэтага трагізму звязану асаблівую ўвагу наступны пра-моўца — старшыня Галоўнай Управы БАЗА д-р Ст. Станкевіч. Ён спыніўся на палітычных аспектах БКА ў зазначы, што пакліканыя ў арганізацыі Беларуское Краёве Абарони ў ніякім выпадку нельга разглядаць як калябараці ў на-мецкім акупантам, як гэта насытляюць у сваёй пропагандзе балышавікі.

Наадварот, беларускі юнакі зь наўбываім энтузізмам ішлі ў рады БКА не патое, каб памагаць Гітлеру будаваць ягоную "новую Эўропу", але, каб здабыць неабходнае вайскове вышыкальне ў зброю, абаронуць яе супраць абодвух ворагаў Беларусі — і балышавікоў, і Немцаў. У мамонт тварынья БКА было ўжо ясна, што дні гітлерскай Нямеччыны ў ейнай акупацыі Беларусі палічаныя ў што той будзе мець голас на развязаньні долі беларускага народу, хто будзе мець у руках зброю. Вось тут і хавалася крыніца таго вялізарнага патрыятычнага ўздыму, які ахапіў жаўнеру БКА.

Але Немцы хутка раскрылі за-праўдныя намеры ў спадзяваньні Беларусаў і наўжылі недапусціць давесці да канца заплянаваную Беларусамі вайсковую акупацию. Яны пачалі сабатаваць фармаваныя БКА, ставіць розныя яму перашкоды, а галоўнае, як выдалі беларускім вайсковым фармациям прыпрацоўніцтва збору. У жаўнерскіх радиах пачалася горкае расчараванье ў

Левая палавіна залі падчас святкавання 20-ых ўгодкаў БКА ў Саут Рывэрса

Наапашку забраў слова сп. А. Сянькевіч. Падчыркнуўшы важнасць падзеі, якой была спроба фармаваныя беларускіх збройных сілаў, ён правільна звязаў увагу на патрэбу глыбей аналізуаць наша прыданыя шлях і выцягваць з гэтага аналізу патрэбную навуку на будучыню.

Даклад і прамовы былі пераплятаныя мастакамі выступленнямі. Спясцілі іх асабліва прыгожа жаноцкі хор „Каліна“ пад

сяброўскай атмасфэры ўжо ў цясціні коле адбыўся супольны падвячорак.

Як прыемнае дасягненне трэба адзначыць, што ўздел у святкаваньні, бяз ніякіх папярэдніх дамоўленасцяў, масава прынялі як сябры ўсіх сімпатыкі Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання, гэтак і Беларускага Кангрэсавага Камітэту. Таму вялікая зала Шэйк-Гол у Саут Рывэрса была запоўненая па берагі.

З. К.

ЛІСТ У РЭДАКЦІЮ

ІСТА Я ПАКЛІКАЮ НА СУД ГРАМАДЗКАСЦІ

Ужо ад некалькіх год на бачынах хмараўскага „Беларускага Голосу“, што выдаецца ў Канадзе, паўляюцца наўсялякага роду правакацыйныя напады супраць маєй асобы.

Як і балишына наша эміграція, што мае вырабленую ўжо кану пра-вакатарскому „Беларускому Голосу“ ў ягонаму рэдактару, я дойдзі час не звязтаў ніякае ўвагі на ягоную пашкіўскую пісаніну. На маю думку, этае гэтае пісаніны зусім ясная: зганіць усю эміграцию маёй і правакаціям, зънеахвоціць яе да прадуктыўнай дзеянасці, а ётам — спрыяціць поўную кампрамітациі як эміграцыі, гэтак і беларуское незалежніцтва справы.

Задоўгі мой грамадзкі стаж, каб я не пазнаўся на гэтым. Хмараўшыло пра тое, каб зънеахвоціць мяне да грамадзтва, а грамадзтва да мяне. Аднак больш увагі на насьцярожанасці выклікаў у мене нумар 113 „Беларускага Голосу“ за студзень 1964 году, дзе пад загалоўкам „К. Кіслы выкryвае нахабнае ашуканства непрадрашэнца“ пры-

водзяцца цытаты зь ліста, які быццам я напісаў ды разаслаў у беларускі рэдакцыі й арганізаціі.

Доўга я ня прыйшліся чакаць на спадзянану хмараўскім „Голасам“ рэакцыю. Рататарны „Цэнтральны ворган Беларускага Вызвольнага Фронту“ — „Барацьба“ ў нумары I(52) на 19-ай бачыне зъмесьціў поўны тэкст гэлага ліста пад загалоўкам „На суд грамадзкасці“, а пад ім мой подпіс.

Калі ўсё гэта стала мне ведамым, пры найбліжэйшай нагодзе, а гэта ў часе Агульнага Сходу клубу

ЖАНОЦКІ ХОР „КАЛІНА“

Хор „Каліна“ падчас выступлення на святкаваньні 20-ых ўгодкаў БКА ў Саут Рывэрса 31 травеня 1964 г. На сцене павешаны першы сцяг Згуртавання Беларускіх Вэтэранаў у Нямеччыне.

Фото — А. Сільвановіча.

Перад намі на сцене ў трэх рады група трыццацёх жанчын у ваднольікавых з ног да галавы белых во-пратках з бафатай народнай вышыўкай чырвонаю колеру. Вышыўкі — арыгінальна-народныя, вопраткі, асабліва спадніцы — стылізаваныя. Тым на меней, група стварае ўра-жанне пышнага букету ёківых кветак бел-чырвона-белага колеру. Той, хто першы прыдумаў калёры беларускага нацыянальнага сцяга, меў добрае вычуцьце ягонага сым-балічнага сэнсу.

Але вось льлюцца із сцэны адна за адной беларускія народныя пе-сні. Чыстыя, як крыштал, жаноцкія галасы, родныя, запамятаныя ад маленства мэлёдый, сумны іх тон і глыбокі мяккі лірызм да жывога кранаўца душу, выклікаючы мільяў спаміні роднага краю, самабытныя вобразы беларускага вясельля ці дажынак. Родзянца ня толькі эстэтычныя перажыванні ў пачуцьці, але і патрыятычныя...

Гэта выступае беларускі жаноцкі хор „Каліна“ из Саут Рывэрса. Хор зарэгістраваўся толькі ў пачатку сёлетняга году, а ўжо добра ведамы Беларусам із штатаў Нью Джэрзі, Нью Ёрку і далейших мясцовасцяў. Два ягоныя апошнія выступле-нены, што мелі месца падчас Беларускага Народнага Фестывалю на Сусветнай Выстаўцы ў Нью Ёрку 21 чэрвеня 1964 года на Акадэміі 20-ых ўгодкаў Беларуское Краёве Абарони ў Саут Рывэрса 31 травеня сёлена, заваявалі хору агульнае прыз-нанье.

Уздел у хоры прымаюць жан-чыны із Саут Рывэрса, Нью Брансвіку, Гайланд Парку і іншых суседніх мясцовасцяў. Хор выконвае пераважна беларускія народныя пе-

сы.

ТЭСТЫМАНІЯЛЬНЫ ВЕЧАР

Прагрэсіўна - кансерватыўная Асацыяцыя ў Таронта — Парк-дэйл — супольна із шмат якімі прадстаўнікамі этнічных арганізацій зладзіла ў чэрвені сім тут добра ведамага аддзялку Артура Малені тэстыманіяльны вечар на вялікай залі найбольшага гатэлю Рэйл у суботу 30 травеня сёлета. На вечар зыйшлося блізу 700 асобаў, у тым ліку прадстаўнікі ўрадаў, высокія царкоўныя дастойнікі, сонатары, паслы парламентаў, прадстаўнікі этнічных груп, бізнесмены і гаспадары, прэм'ер-міністар Канады Джон Дыфэнбэйкэр.

Артур Малені добра ведамы шырокім колам правінцыі Онтарый. Ён таксама актыўна супрацоўнічае з лідэрамі этнічных груп, аказываючы ім усемагчыму дапамогу.

Артур Малені мае заслугі таксама ў перад Беларусамі. Ад Беларусаў прыняў удзел у вечары сп. А. Маркевіч, дзе ён меў нагоду сустракаць і гутарыць із шмат якімі высокімі дастойнікамі, у тым ліку з Джонам Дыфэнбэйкэрам пра Беларусь і Беларусаў.

Хв. Пр.

Л. ЛУНСКІ, АКУЛПСТ

Правярае вочы. Дабірае акульяры на вочныя недамогі.

Л. ЕЧЫЩЫ НЭРВОВАСЦЬ І БОЛЬ ГАЛАВЫ

Гаворыць пабеларуску 470 College St., Toronto. Tel. WA. 1-3924

УВАГА!

УВАГА!

Чысьцім бясплатна печы (форнэсы) и увесі год даём бясплатную аблізу.

нашым стальм пакупцом алівы да апалау.

ЗАКАЗВАЙЦЕ У НАС АЛІВУ:

DNIPRO

Fuel Oil Ltd.

196 BATHURST ST.

TEL.: EM. 6-6539

у начы: EM. 6-6530 або EM. 6-6539
КАРЫСТАЙЦЕ ТАКСАМА З НАШАИ
БЭНЗЫНАВАИ СТАНЦЫІ пры

509 JANE ST. — Tel.: RO. 2-1969

TORONTO, ONT.

ДЖОРДЖ БЕН — GEORGE BEN

АДВАКАТ І НАТАР

Заступае ў справах карных і цывільных,
спадкавых і маемасных
Гаворыць пабеларуску

1134 DUNDAS ST. W. TORONTO 3, ONT. LE 4-8431

“...FOR BETTER PRINTING SERVICE”

LITERA PRINTING COMPANY

1255 Queen Street West — Toronto

Telephones: LE 6-2135 — LE 6-2136

КНІГАПІС

НОВАЯ ПАЭМА ВІНЦУКА АДВАЖНАГА

Вінцук Адважны: „Князь і Лапаць”. Сучасная казка. Лёндан, 1964, бачынау 256.

У 1962 годзе выйшлі ў Мюнхене друкаванай кніжкай успаміны ведамага беларускага каталіцкага сьвятара, паэты й пісьменніка а. Язэпа Германовіча аб перажытых пакутах у савецкіх турмах і лягерох прымусавыя працы пад загалоўкам „Кітай-Сібір-Масква”. Тады ж аўтар гэтых радкоў надрукаваў у мюнхенскай „Бацькаўшчыне” карткую рэцензію на гэтае каштоўнае выданье, якую пасъльствадрукаваў рымскі „Зыніч”. Пры сяньняшній нагодзе хацелася-б дабавіць, чаго ня было зроблена ў успомненні рэцензіі, што неабходна прыложыць усе стараны, каб успаміны а. Я. Германовіча звязваліся ў перакладзе на заходнія мовы, перадусім на ангельскую мову. Кніга „Кітай-Сібір-Масква” нагатуле кішырак і прадзіва адлюстроўвае савецкае песьяд-правасуддзяство, нячуванае ў цывілізаваным сьвete таптаныне чалавечай годнасці ў савецкіх паліцыйных і съледчых ворганах, у турмах і канцэнтрацыйных лягерах, што, будучы перакладзенай на іншыя мовы, была-б ня толькі цікавая для заходнія чытчы, але й не аднаго з іх вылечыла-б ад сяньняшніх вельмі зарылай хваробы каэзгастэнцы з камунізмам за ўсякую цену.

Сёлета звязаўся новы, ужо чыслы літаратурны твор таго-ж аўтара пад ягоным літаратурным песьяд-німам Вінцuka Адважнага — паэма „Князь і Лапаць”. Матарыялам для гэтай вялікай паэмы, што абыймае аж 256 бачынаў друку, паслужылі тыль-ж уражаны, перажываны і назіраны ў савецкіх турмах і лягерах, якія былі апісаны ў кнізе „Кітай-Сібір-Масква”. „Князь і Лапаць”, як твор мастака літаратуры, апіраецца ўжо не на канкрэтнае прайздзіўне выпадках, а на паэтычную фікцыю. Тым ня меней, гэтая фікцыя ўва ўсіх сваіх дэталях на-гэтулькі прайздзіва ў рэалістычнае прыпамінае савецкую рочайснасць, што паэму „Князь і Лапаць” можна ўважаць за паэтычнае дапаўненіе да успамінаў „Кітай-Сібір-Масква”.

Паэма мае падзаголовак „Сучасная казка”. У ёй у літаратурнай казачнай форме Вінцук Адважны разгортвае вельмі актуальную ю-яшчэ нераспрацаваную ў нашай мастакай літаратуры тэму. Галоўны герой паэмы Сымон Дук у пошуках лепшае долі выязміравай пе-рад Другой сусветнай вайны ў Захо-дній Беларусі ў Амэрыку. Тут ён ажаніўся з такой як і сам эмігранткай із Захо-дній Беларусі Ань-цяй. Абое хутка разыгліся, прыд-балі дзве дзеткі і аб горы ю неда-статках, што іх мучылі на бацькаў-шчыні, хутка забыліся. Ды не забыліся самой бацькаўшчыны. Та-му ю дзіва, што калі пасъльствай Саветы павялі акцыю за паварот эмігрантаў у Савецкі Саюз, Ду-кі паверылі намовам савецкага аге-нта Капішку ю наважылі вярнуцца ў Беларусь. Ды як было не па-верыць, калі прыстаўлены да іх агент соладка пераконваў:

„Сталін стаў цяпер глухі! На ўсе вашыя грэхі! І хто вінен быў крыва, Едзь назад — здароў жыві!

УВАГА!

УЖО ВЫПІШЛА З ДРУКУ КНІГА 2-ая ЗА 1963 ГОД

„ЗАПІСАЎ”

Беларускага Інстытуту Навукі й Маствацтва

З ІМЕСТНАСТУПНІЯ:

1. Сымон Брага: Доктар Скарына ў Маскве,
2. Павал Урбан: Кастусь Каліноўскі й „Мужыцкая Праўда”,
3. Антон Адамовіч: Да пабудовы навуковай гісторыі беларускай літаратуры,
4. Ян Станкевіч: Вялікалітоўская (беларускія) хрышчонія ўмёны,
5. Ян Станкевіч: Прыстаўное „в” у беларускай мове,
6. Янка Запруднік: Да Першага ўсебеларускага Зіезду 1917 году (Дакуманты й Матарыялы),
7. Адам Варлыга: Прыказкі ю асаблівія выказы з Лагойшчыны на Меншчыне,
8. Кнігапіс.

Кніга абыймае 216 бачынаў вялікага кніжнага фармату ю ка-штве 3 доляры або іхнью раўнавартасць у іншай валюце разам з перасылкай.

Можна выпісваць паводле адрысу: Weissruthenisches Institut für Kunst und Wissenschaft, e. V. 8. München 13, Adalbertstr. 38/0. або Byelorussian-American Association, Inc. 401 Atlantic Ave., Brooklyn 17, N. Y.

ВІТАЕМ!

У нядзелю 14 чырвена сёлета ад-бываў ў Нью-Ёрку шлюб сп. Уладзімера Кіта ў сп-ні Тамары Азара-вай. Ня могучы з важных прычынаў быць прысутнім асабістам на шлюбе ю вяселлі, ніжэй падпісана шчыра вітаюць гэтай дарогай маладу пару ю жадаюць ёй шмат шчасця ю посыпехаў у ейным спольным жыцці. З гэтае нагоды мы таксама вітаем вельмі паважа-ных бацькоў сп-ва Ніну і Барыса Кітаў, ведамых беларускіх патрыёт-таў.

Натальля й Франціш Кушаль, Вольга й Міхась Тулейка, Вероніка й Франціш Бартуль, Зінаіда й Станіслаў Станкевіч.

Ішмат хто паехаў... Але калі вось Сымон Дук, пасъльства несамавітых падарожных прыгодаў, апінуўся на роднай зямлі, яго, як кожа аўтар, хутка „ўцягнулі ў дзела”. Што гэта было за „дзела”, хай лепш раскажа-кам паэта:

— I что Дук — Амэрыканец,
Вн шляхоцкі выхаванец.
Дук у хвабрыцы задзіра,
Як дайшоў да брыгадзіра?
Ен дырэктара ю любенец.
Па фаміліі Дук — Немец.
Па дзядох ён нятуэтэшы.
Сам казаў — з князёў даунешых.
Значыць, ён і толькі ён —
Больш як сто працэнт шпіён!

Трах! Дука арыштавалі.
І адрэзу так як бралі,
Церлі зь перцам, як патрэба.
Там давалі трошкі хлеба
І казалі: — Не спрачайся,
Дабравольна сам прызнайся!

— А я скажаш з добрай волі.
Будзе болей перцу з солі.
У нас кожны, як вядзеца,
З вольнай волі прызнаеца.
Не такія ананасы,
Пачыналі выкрутасы.

— А мы хвост як прышчамілі.

Зара ў тон загаварылі.

Дык і ты не адпрайся,

Самастойна сам прызнайся:

Да закону прыхіліся,

Як мы скажам, падпішися;

„Дук Сымон — я сын быў панскі,
Я — шпіён амэрыканскі...”

Аўтар вельмі вобразна ю дасыціна апісвае папарацьку цэлае Дукова „хаджоньне па муках” у савецкім „rai” — даносы, бесперыальніны допыты, съледства, суды, побыт у турмах і канцэнтрацыйных лягерах. У цэласці паэма дае поўны ю пукаты абрэз усіх злыбідаў жыцця ў Савецкі Саюзе як на свабодзе, гэтак і ў зняволені. Ад пачатку ю да самага канца апавяданьне вядзеца ў мяккім гумарыстычным тоне, дзякуючы чаму апісаныя аўтарам сцэны ю сцяуцы войстра зарысоўваюцца ў вырабражэнні чытчы. Як залёсіў ў творах Адважнага, мова паэмы чыста народная, сакавітая тыповы ю народзе выразам, плястычнае аргінальнымі эпітэтомі ю параданымі. Гэтая на-роднасць мовы ю толькі базеца на слоўнікам матарыяле, у ёй увесь сынтаксычны ю фразэалігічны склад пабудаваны на народнай мове. Гэткая мова ю толькі выведзеных на сцэну персанажаў, але ю самога аўтара, які глядзіць на ўсе зявы не вачыма інтэлігента, але селяніна. Таму ю часам

Другім адмоўным мамэнтам паэмы — гэта лініёне ю адужыванье дзеля мэтрыкі вершина скарочаных прыметіковых формаў. Вось некалькі з цэлага мноства прыкладаў: „Старана мне міла” (замік міла), „Мама так была убога” (замік убога), „І ўесці край запущані” (замік запущаны), „Доля ёе салодка” (замік нё салодкай), Не ў спадобу родна мова” (замік родна), „На ўсім съвце аніводна” (замік аніводна) і г. д.

Паэма „Князь і Лапаць”, як цэласць — гэта юкараваньне ўсей дасыцінай літаратурнай творчасці Вінцuka Адважнага. Гэта аднасна наилепшы дагатуль адны ю нашай мастакай літаратуры паэтычны дакумент бяздольнага жыцця ў савецкім „rai” ю ягонай паліцыйна-турмнай і лягернай систомы.

Ст. Станкевіч

ГАДАВЫ КАНЦЭРТ ВУЧНІЮ СТУДЫ Э. ЗУБКОВІЧ

У нядзелю 7-га чырвена сёлета, у перапоўненай залі Беларускага Грамадзкага Цэнтра ў Нью-Ёрку, ад-бываўшы падпідні вельмі цікавы кан-цэрт вучнію музычнае студыі праф. Э. Зубковіч, добра ведамае нашаму беларускаму грамадзству настаўніці, піяністкі ю кампазытара:

Усе вучні сп-ні Э. Зубковіч, што выступалі на гэткім-же леташнім канцэрце студыі, выявілі бяспреч-ны поступы ю наўсці. У канцэрце бралі ўдзел вучні ю вучаніцы рознага веку, ад наймалодшых, што адно колькі год, як пачалі вучыцца граці на піяніне, і канчаючы моладзі, з паважнімі ю ж музычны-мі ведамі ды здолнасцю да музы-кі.

Вучні сп-ні Зубковіч розных на-цыянальнасцяў; ёсьць між імі Й. Расейцы, і Украінцы, і Летувісы і Паллякі, і, ведама-ж, і Беларусы. Гэта — Таня Зарудная, М. Галубович, ды Юрка і Ліда Рагулі. Ліда дасканала выканала на піяніне „Беларускую фантазію” кампазытара М. Куліковіч.

На канцэрце, у праграме якога была пераважна класыка — Бах, Шуман, Шубарт, Бэхковэн, Гайдн, Гэндалль, Вээр, Моцарт, Мондэльсон, Грыг, Шопэн, Чайкоўскі ды інші, вучні выступалі солі, у чатыры руки, а гэтаксама грали з настаўніцю на двух піянінах. Бадай усе яны выявілі добрую тэхніку ю любасць да музыкі, што трэба перадаць перадаўшымі праф. Э. Зубковіч.

ЭМІГРАЦІЯ БАЛЬШАВІКОМ СТРАШНАЯ

Апошнім часам у БССР раптоўна ўзмоцніліся напады супраць беларускіх палітычнае эміграцыі ю во-льным съвеце. Гэта найлепшы до-вад, што антыбальшавіцкая нацыя-нальна-вызваленая дзейнасць эміграцыі працікае праз зялезніцу за-слону ю паняволеную Бацькаўшчы-ну ю знаходзіць сярод нашага наро-ду прыхыльні вodguk.

Каб параліжаваць небяспечныя для бальшавікоў уплывы, што йдуць ад эміграцыі, партыя, побач з іншымі мерапрыемствамі, паклікала да змагання з эміграцыяй пазаў і пісьменнікі. Сярод іх аўтары пісьменнікі такія, што, выконваючы партыйныя законы, пачалі ю сваіх пеўдалітаратурных творах ачарніць агідным спосабам як эміграцыю ю цэласць, гатак і ейных нацыянальных правадыроў.

У пляне гэтай супрацьміграцый-най акцыі цяперака ў менскім літаратурным часопісе „Полымя” друкуеца вілікі раман Івана Новікава, „Дарогі скрыжаваліся ў Мінску”, у якім аўтар выводзіць на сцэну ведамых беларускіх дзеячоў, што ў часе нямецкага акупаціі вялікія беларускія нацыянальна-вызваленія дзейнасць ю народу надзяяла на эміграцыю, а цяперака знаходзіцца на эміграцыі. Другі майстэр савецкіх пашкіўляў пісьменнік Ільля Гурскі напісаў прысьвечаны эміграцыі раман „Радзіма”. Урывак з гэтым раману пад загалоўкам „Вы-

АДШЧАПЕНЕЦ

З такімі не хачеў-бы стрэцца,
Яны далей мне за чужых;
Не разумёд аджшапенеца —
І што заместа сэрца ў іх?

Жыццюю свайму пастаў кропку,
Залезіць за чужацкі плот,
Зъяніць на панекі атолкі
Свой, змайстраваны лайдна, бот.

Прад кім яны пагнулі шыі,
Сябе прадаўши і дзяцей?
Ня ўжо ім злітія памы
За ежу простую смачней?

Хіба-ж яны маглі забыцца,
Зусім адмовіца змаглі
Зяме, зямлі, тае крыніцы.
Што нас на ногі узывалі?

Забыцца матычынае мовы,
Пакінць свой бацькоўскі дом,
І той лісток, малы, кляновы,
Цябе будзі що пад акном.

Пакінць песьні, вечарынкі,
Дзе ноч гармонік не маўчыць,
Пакінць кветку, дзе расінка,
Нібы съязнінка, зіхациць.

Якім-жа трэба етаіць наяданым,
Каб кінць роўдны каравай...
Вам рапі заморскі абяцаны...
Няма яго, а дома — рапі!

Пятрусь Броўка

М. Козыр

СКАРЫНАУ ПАРК НА ГРАДЧАНАХ

6 чырвена 1964 г. у Нью-Ёрку, на паседжаньні Беларускага Інстытуту Навукі ю Маства